

Geschiedenis van de Parochie te Montfoort. Volgens de registers van het Aartsbisdom genaamd "Sint Jans Geboorte".

De Utrechtse bisschop Godfried van Rhenen bouwde ter beveiliging van Stad en Sticht tegen de Graven van Holland het kasteel Montfoort op de linker oever van de Hollandse IJssel, omstreeks het jaar **1170**. Hij stelde daarop een kastelein aan, die zich burggraaf noemde. Dit burggraafschap werd vrij spoedig erfelijk, want reeds in **1296** werd het erfelijk recht van Hendrik de Rover op het burggraafschap erkend. In **1648** werd de heerlijkheid **Montfoort** verkocht aan de Staten van Utrecht

Het stadje en de parochie Montfoort hebben, - evenals zovele plaatsen en parochies hun oorsprong vonden in de bouw van een kasteel, een sterkte of klooster - hun ontstaan te danken aan de bouw van het kasteel Montfoort.

Aan de lijfeigenen en onderhorigen stonden de kasteelheren buiten de omgrachting een stukje grond af, om daarop een hut te bouwen en het land te bewerken, teneinde daarmee in hun levensonderhoud te voorzien. Zo ontstond rond het kasteel een woonbuurt. Kooplieden, landbouwers en andere handwerkslieden kwamen ook voor hun have, goed en bedrijf beveiliging zoeken onder de bescherming van het kasteel. De woonbuurt breidde zich uit en werd dikwijls een veelbetekenend dorp of stad. Bij het kasteel werd gewoonlijk een kapel gebouwd, waarin de kasteelheren aan de omwonenden toestonden hun godsdienstplichten te vervullen. Zo'n kapel werd later dikwijls tot parochiekerk verheven, waarvan de kasteelheer de inkomsten bleef genieten en daarmee tevens het recht had om de Pastoor te benoemen.

Het kasteel Montfoort, gebouwd om het Sticht te beveiligen, rust en vrede te bewaren, is echter zo menigmaal de oorzaak geweest van oorlogsgeweld en strijd tegen de bisschop zelf, omdat de Burggraven zich hogere rechten aanmatigden, dan hun rechtens toekwamen. En zo hadden de inwoners van Montfoort zo menigmaal, de droeve gevolgen en lasten te dragen van oorlog en belegering, die zeer ook invloed uitgeoefend hebben op het kerkelijk leven.

De Burggraven van Montfoort hadden, waarschijnlijk als stichters, het Pastronaatsrecht over de Montfoortse Kerk, dat wil zeggen: zij mochten bij het openstaan van het pastoraat, een of andere geestelijke voordragen als pastoor. De bisschop moest deze candidaat benoemen, als hij aan de gestelde eisen voldeed.

Montfoort bezat reeds rond **1200** een kerkje, in het gehucht Heeswijk. Men heeft verondersteld, dat de kerk van Heeswijk is overgebracht naar Montfoort. Waarschijnlijk gaat het over een en dezelfde kerk. Heeswijk, als dus Jhr. Mr. L.A.M. van Sasse van IJsselt, kan betekenen: "het gebied, in oorsprong met hees (=wild struikgewas) begroeid, gelegen binnen de grote bocht (=wijk) van de IJssel". Waar de kerk in Heeswijk gestaan zou hebben, is onbekend. Montfoort is, door zijn kasteel, in de naamgeving gaan overheersen, zodat met het kerkgebouw van Heeswijk hetzelfde bedoeld is als dat van Montfoort. Dat de kerk dicht bij het kasteel is gebouwd, lijkt het meest voor de hand liggend voor de bescherming van de geestelijke belangen van kasteelbewoners en bevolking.

De Parochiekerk werd 5 december **1400** door Paus Bonifacius IX verheven tot een collegiale Kapittelkerk, waaraan acht Kanunniken verbonden waren. De Kanunniken aan zulk een Kapittelkerk verbonden, leidden een gemeenschappelijk leven. Aan het hoofd stond een Proost, onder hem een Deken, die met de zielzorg belast was en dus de functie uitoefende van pastoor. Hem stond terzijde een scholaster en een cantor, aan wie de opvoeding der jongelingen werd toevertrouwd - die de school bezochten - welke aan elke Kapittelkerk verbonden was.

De Montfoortse Kanunniken schijnen geen gemeenschappelijk leven geleid te hebben, doch de memoriegoederen, waarvan ieder afzonderlijk de inkomsten genoot, waren blijkbaar het enige, dat de grootse naam van Kapittel voor de geestelijkheid dezer parochiekerk rechtvaardigde. Zij komen dan ook onder de naam van Memorieheren.

Een aaneengesloten rij van opeenvolgende pastoors - die de herdersstaf over de parochie Montfoort voerden - is door gebrek aan gegevens niet meer volledig samen te stellen.

In het jaar **1331** wordt het eerst vermeld: WILHELMUS VAN IJSSELSTEIN als persona der kerk, die in genoemd jaar een smeekschrift zond aan Jan van Diest, bisschop van Utrecht, waarin hij klaagt, dat de inkomsten der kerk voor hem als persona wel genoegzaam waren om te bestaan, maar dat de lasten der pastorie te zwaar waren om een pastoor aan te stellen. De bisschop stichtte daarop een eeuwigdurende vicarie, op voorwaarde, dat de vicaris of bezitter der vicarie, door de persona zou worden aangesteld, die de

geestelijke bediening zou uitoefenen.

Degene die de titel van persona, persoon, hoofd- of erfpastoor voerde, was een "curatus sine cura" (pastoor zonder zielzorg) gewoonlijk een voornaam en aanzienlijk priester, die zijn parochie door een ander - die het pastoraal karakter bezat - liet waarnemen.

MEESTER GERARDUS wordt als pastoor genoemd in **1353**. In **1408** ontvingen de Kerkmeesters van bisschop Frederik van Blankenheim - bisschop van Utrecht - toestemming om de kerk gedeeltelijk af te breken en vaste goederen, toebehorend aan de kerk, te verkopen, om daarmee een nieuwe kerk aan de toren te bouwen.

De kerk is in een aantal fasen gebouwd (1. de oorspronkelijke kerspelkerk. 2. de verbouwing eind 1400 tot een éénbeukige kerk met een westtoren. 3. de verbouwing tot pseudo-basiliek, dus zijn huidige gedaante, al vrij snel na de vorige verbouwing), dit is nog te zien aan de constructie van het huidige kerkgebouw, het schip van de kerk is van latere datum dan toren en koor.

Momenteel is deze kerk in het bezit is van de Nederlands Hervormde Gemeente. Het is een bakstenen driebeukige Kruiskerk (zonder omgang) met een sacristie en een uitgebouwde kapel, donker als een crypte, waarin nog een altaarvoet en wat beschadigde resten van schilderwerk te zien zijn.

Montfoort was een bloeiende parochie, zoals de meeste memoriën, stichtingen en vicariën aan de kerk verbonden uitwijzen. In de kerk stonden elf altaren, waaraan even zovele vicariën verbonden waren.

Wat is een vicarie ?

Was eenmaal een kerk gesticht, dan begiftigden dikwijls vrome gelovigen, een broederschap of een gilde, zulk een kerk met altaar, waaraan inkomsten uit goederen of anderszins verbonden waren. Daarvoor moest dagelijks, of enige malen in de week of in het jaar, aan dat altaar mis worden gelezen. De priester die met dit kerkambt werd bekleed, ontving de naam Vicaris, of Capellanus; de stichting zelf werd vicaris of capellania, vicarije of capellanije genoemd.

Zij die het recht van een vicaris voor te dragen hadden, werden gifters, gevers of - meer gewoon, doch abusievelijk - collatoren genoemd. Later, en vooral na de Hervorming heten zij meestal patronen. Na de Hervorming werden door de Staten de vicarie goederen geseclariseerd en uit de gezamenlijke reuven van de vicarie- en kerkgoederen werden de predikanten en hunne weduwen, de koster en schoolmeesters betaald.

De altaren - waaraan 11 vicariën waren verbonden - zijn de volgende:

	<u>morgen land</u>
Het hoofdaltaar - <i>waaraan een zielproeve met</i> -	19 ½
O.L.Vrouwe of H.Maagd altaar	20
St.Johannes Baptist of St.Jan de Doper altaar	?
St.Joosten of St.Judocus altaar	28
St.George altaar	26
St.Maria Magdalena altaar	17
St.Jacobus altaar	8
St.Antonius altaar	17
H.Kruis altaar	?
H.Graf altaar	?

In het Aartsbisschoppelijk museum te Utrecht bevindt zich een schilderij, voorstellende de Kruisiging, toegeschreven aan Jacob Cornelis van Oostanen, of één zijner leerlingen (**1514**). Het is afkomstig uit de pastorie van Montfoort en het is niet onmogelijk, dat het deel uitmaakte van het H.Kruisaltaar. Het stelt voor, rechts en links door renaissance-bogen omlijst, zes taferelen uit het leven van Christus.

Links: Gethsemane; Handwassing van Pilatus; Ecce Homo.

Rechts:Kruisdraging van Veronica; Kruisafname; Graflegging.

Middenstuk:

Christus aan het Kruis genageld, aan weerszijden de aan handen en voeten gebonden moordenaars aan ruwe boomstammen met dwarsbalk. Aan de voet van het Kruis knielt Magdalena met klaaglijk, pathetisch gebaar. Haar stijf gewaad van brocaat met lila-changeant, pofmouwen, is in waaivormige plooiën over de voorgrond uitgespreid.

Links hurkt biddend Maria neer, in blauw gewaad, ondersteund door Johannes; achter hen de beide andere vrouwen wenend. Rechts van het Kruis een grote rugfiguur van een man, in blauwgrijs gewaad met splitmouwen en rode mantel, gele kousen, die toeschrijdt op een ruitersstoet door de gelovige hoofdman geleid. Twee heuvels sluiten deze scene af en geven doorkijk op een effen, blauwe zeespiegel. Op de rechter heuvel een muur met poort en torens.

In de tegenwoordige katholieke kerk is nog een Mariabeeld uit de tweede helft der 15e eeuw, hetwelk is

gevonden in de gracht te Oudewater ? Volgens een andere legende is het gevonden in de buurt van de Lieve Vrouwengracht te Montfoort. Vandaar die naam. Verder bezat de kerk nog een huis met hofstede dicht bij de kerk, drie blocken tienden, huis- en hofrenten en landpachten van 151 morgen land.

Montfoort bezat ook een oude-mannenhuus en een oude-vrouwenhuus, dicht bij elkaar gelegen in de Mannenhuusstraat. Het *oude-mannenhuus* moet omstreeks **1506** gesticht zijn, omdat in genoemd jaar Vrouwe Wilhelmina van Montfoort een eeuwigdurende rente vermaakt van "50 pont Hollants 's jaars als 't volmaackt zal zijn". Er was een kapel aan verbonden, waarin de vicarie gesticht was, welke ondergebracht was van Warmond. Aan het oude-vrouwenhuus waren ook vele inkomsten uit goederen en anderszins vermaakt, o.a. een huis gelegen dicht bij "der Kerkcke rooster". Hieruit blijkt, dat, zoals gewoonlijk in de Middeleeuwen, het kerkhof om de kerk lag. Zulk een kerkhof was meestal door een lage muur omsloten en vóór de ingang lag een groot ijzeren rooster ter wering van het vrij-lopende vee, in het bijzonder van varkens, om te beletten, dat deze de grond van het kerkhof zouden omwoelen. De ver van elkander liggende spijlen van het rooster waren zo een beletsel voor de overtocht: de naieve middeleeuwers maakten er van, dat de duivel met zijn bokkepoten er niet over zou kunnen gaan.

Het *oude-vrouwenhuus* werd in **1596** begiftigd door Matheus Claesz Cuypers, priester en vicaris aan de kerk te Montfoort, onder voorwaarde, dat hij zelf tijdens zijn leven en na zijn dood de tijdelijke pastoor het recht heeft om een oude vrouw te nomineren en presenteren.

Verder was er te Montfoort nog een *Magdalena-Gasthuus*, alsook een *H.Geesthuus*, begiftigd door vele schenkingen, waaruit de H.Geestmeesters de verzorging der armen behartigden. Zo moesten zij o.a. jaarlijks kopen "also veel graens (grijs) ende wits daer sij dertien arme menschen mede cleden moghen, dats te weten zeven mannen elc vier ellen graenus ende vier ellen wits, daar onder tot ene tabbaert. Ende ses wive elc vier ellen graenus ende een halve ende anderhalve ellen wits dair onder tot enen tabbairt; dese laken sullen also breet wesen dat die mannen ende vrouwen van den laken ende ellen voirsz. redelic afgecleet moghen wesen".

Later werd dit H.Geesthuus ingericht tot weeshuis.

Te Montfoort was ook gevestigd een Commanderie van de orde der hospitaalridders van St.Jan. Deze *Johanniter- of Hospitaalorde* ontstond uit een in **1048** gesticht hospitaal voor zieke pelgrims, te Jeruzalem, bij het H.Graf gelegen. Sedert **1137** werden ook ridders opgenomen om de pelgrims te beschermen. Deze orde had ook talrijke pelgrimshuizen en hospitalen in het Westen. De ridderdienst kwam later op de voorgrond, maar de ziekenverpleging verdween nooit geheel. De ridders droegen zwarte, later een rode mantel met een achtpuntig wit kruis.

De *orde* bestond uit:

- Ridders van adellijke geboorte, die tegen de ongelovigen streden, de Heilige Plaatsen verdedigden en de pelgrims beschermden;
- Priesters die in de erediensten voorgingen;
- Dienende Broeders, die zieken en vreemdelingen verzorgden en tevens voor de wapenhandel bestemd waren.

In het bisdom Utrecht bestonden ongeveer 20 conventen, commanderieën geheten. De commandeur (overste) van het St.Catharinaconvent te Utrecht was - zoals uit een oorkonde van **1322** blijkt - "tevens commandeur van alle godshuizen van Sinte Jans hospitaal van den Lande van Overzee in den bisdom Utrecht ende gravescap van Holland ende Zoelant". Hierom werd hij gewoonlijk 'balyer' genoemd.

De verkiezing van de balyer had plaats door de gezamenlijke commandeurs van de verschillende huizen en conventen en de conventualen van het St.Catharinaconvent te Utrecht.

Onder deze balyer stond ook de Commanderie van Montfoort. Wanneer deze ontstaan is, is niet bekend (omstreeks 1540).

In **1594** had zij een behoeftig bestaan, zoals blijkt uit de klacht van de balyer Henrick van Barck uit Utrecht aan de Ordensmeester van Duitsland over de verwoestingen van de commanderiën 's Heerenloo (Harderwijk), Sneek, Kerkwerf, Middelburg, Ingen, Harmelen, Oudewater en Waarder, zodat geen der commandeurs onder hem resorterende hunne huizen kunnen bewonen, uitgezonderd die van Buren en Montfoort, die echter met zo hoge lasten bezwaard zijn, dat ze nauwelijks in hun eigen onderhoud kunnen voorzien.

In **1603** was hier commandeur Johan de Ridder, die met andere commandeurs de hulp van de Ordensmeester inriep, daar de administratie aan de orde was onttrokken en in handen gesteld van een rentmeester, door de Staten aangesteld. De goederen werden weldra geconfisceerd. Uit de opbrengsten werden de dijken onderhouden en de tractementen van predikanten en kosteren betaald.

De laatste katholieke commandeur van Montfoort was Johannes van Hoen, die in de eerste kwart der 17e eeuw te Utrecht de zielzorg beoefende en aldaar in **1630** (of **1635** ?) overleed.

In de Hofstraat staat van de voormalige commanderie nog een deel van de Kruisgang, een portje (± 1525) en de kapel (waarvan het torentje in 1691 is afgebroken), en tot 1971 in gebruik als pakhuis. In dat jaar kocht de gemeente Montfoort de kapel. De restauratie werd ter hand genomen, die na vele moeilijkheden tot stand kwam in 1976. De kapel werd vanaf 16 oktober 1976 ingericht als trouw- en raadszaal van de gemeenten Montfoort en Willescop. Boven de ingang van de kapel was in steen gehouwen, het hoofd van Johannes de Doper op een schotel.

Na de dood van Pastoor VOLPERTUS OTTONIS benoemt de officiaal van de Aartsdiaken van St Salvator te Utrecht in 1392 PETRUS HAEY, op voordracht van Henricus van Montfoort. Het necrologium van Montfoort noemt hem PETRUS HAEN. Deze namen zullen waarschijnlijk wel een en dezelfde persoon betreffen.

JOHANNES DE HEE, die als pastoor in 1422 overleed, stichtte een memorie van 50 gulden, waarvoor ten eeuwige dage gedurende het octaaf van Maria ten Hemelopneming de getijden moesten gezongen worden. Verder zijn bekend als pastoor van Montfoort: NICOLAAS DE GREBBER, die ook een memorie stichtte; HUGO WILHELMI, NICOLAAS VAN GOUDRIAAN en JOHANNES ANTONIUS in 1527.

In een confirmatiebrief van 1494 door Willem van Montfoort, proost van Oud-Munster te Utrecht, wordt als pastoor genoemd: JOHANNES HERMANZ. Deze brief meldt de schenking van Lodewijk van Montfoort van land onder voorwaarden, dat eeuwigdurend een H.Mis zal gelezen worden en zo mogelijk een Hoogmis gezongen zal worden, waarna de officiant zich zal begeven naar het graf van voornoemde Lodewijk, om daar de Miserere en de De Profundis te bidden voor zijn zielrust. Jaarlijks zal een jaargetijde met Vigilie gehouden worden voor Lodewijk en zijn huisvrouw Beatrix van Gaveren. Bij verzuim van voornoemde verplichtingen zal aan de H.Geestmeesters te Montfoort voor elke niet gelezen H.Mis twee stuivers betaald worden. In deze brief worden nog als dienstdoende geestelijken genoemd: JOHAN LOECK, kapelaan, HERMAN MOERMAN, JOHAN DIRKSE, HUGO SNEL en CHERRIT KORN.

Een andere ziele-vicarie werd gesticht door Johan van Montfoort in het jaar 1500, tot rust zijner ziele, alsmede voor zijn voorzaten en nakomelingen. Deze vicarie moest bediend worden door twee priesters, die ook verplicht waren het koorgebed met de andere priesters der parochie te bidden; zij moesten wonen binnen Montfoort en mochten er niet uit zonder verlof der Burggraaf. Indien zij zonder verlof uit gingen en zes weken lang wegbleven, waren zij zonder nader vonnis van hun bediening vervallen. De eerste vicari waren: THEODORICUS POST en PETRUS VAN SCHIEDAM.

Johan Hermannsz was in 1502 nog pastoor en waren behalve de reeds genoemden nog aan de kerk verbonden: JOHAN CAMP, REMBOUT ADRIAANSZ, GERRIT KORENTGEN, JACOB AMELISSEN en ADRIAAN HENDRIKSE, zoals blijkt uit een schenkingsbrief van Willem van Montfoort, proost en Aartsdiaken van Oud-Munster te Utrecht, die 326 Rijnsguldens schonk, waarvoor grond werd gekocht, van welke opbrengst ten eeuwige dage alle Zondagen en in de Advent alle dagen, alsook op Bartholomeusdag de zeven Getijden moesten gezongen worden met dezelfde plechtigheden als in de Dom van Utrecht; voorts elke maand een memorie zoals voor Lodewijk van Montfoort en na zijn dood een jaargetijde, nl. vigilie en een gezongen Requiem, waarna op zijn graf zal worden gebeden de Miserere en de De Profundis. Aan deze Willem zal toebehoord hebben, hetgeen de inventaris van Oud-Munster, opgemaakt in 1624, nog bevatte: "een oude swart fluwele casuyffel mit een gout geborduyrt cruys op hebbende 't wapen van Montfoort. Twee oude dienrocken van swart fluweel ende geborduurde banden mit 't wapen van Montfoort".

In 1506 heeft Wilhelmina Vrouwe van Montfoort met bewilliging van haar echtgenoot Jan van Montfoort haar wilsbeschikking gemaakt, waarin zij verklaart, begraven te moeten worden in het graf van de Heren van Montfoort, in het koor naast het St.Antoniusaltaar, 20 pont Hollants 's jaars eeuwige renten, waarvoor men in de kerk houden zal ten eeuwige dage twee choralen, die de Getijden mede zullen helpen zingen; dat "in plaats van die vyf arme kinder of luyckens, die hier op ten huize van Montfoort plagen te eten, en voir die tijt, dat sy daar niet geweest en zijn vrijftig Pont Hollants 's jaars eeuwige renten tot dat manhuis, als 't volmaackt zal zijn, binnen der stede Montfoort, alzo mijn Heere van Montfoort met die Testamentoers dat ordnieren zal"; verder vermaakt zij honderd gulden, waarvoor men boeken kopen of schrijven zal, welke men het allernodigst heeft en nog twee honderd Rijnse guldens voor een klok.

Algemene beschouwing:

*Nu breekt voor de Katholieken in deze landen een droeve tijd aan, ingeluid door de opstand van **LUTHER tegen het Roomse Leergezag**, waardoor zo velen van de oude Moederkerk werden afgescheurd. Deze omwenteling op kerkelijk geboed vond een vruchtbare bodem in de bedorven toestanden bij hoog en laag en het verval der kerkelijke tucht. In de Nederlanden werkte ook vooral mede het noodlottig samenvallen van de staatkundige omwenteling, de opstand tegen de koning van Spanje, zodat beide vereenzelvigd werden.*

Bij plakkaat van **26 augustus 1581** werd de uitoefening van de Katholieke godsdienst op het platteland van Utrecht verboden door het Hof op verzoek der Staten, die reeds sinds jaar herhaaldelijk dergelijke verbodsbepalingen hadden uitgevaardigd. De godsdienstoefening werd de geestelijken ontzegd op een boete van 25 gouden realen en verlies van hun benefice; de magistraten, die een godsdienstviering niet hadden belet, zouden eveneens 25 gouden realen verbeuren; ieder hoorder zou zijn opperkleed verliezen. Door deze talrijke daarop volgende plakkaten werden de godsdienstoefeningen verboden, de kerken gesloten of afgenomen. Toen die plakkaten werden afgekondigd schrokken de katholieken aanvankelijk; doch toen zij weldra bemerkten, dat die slechts ter wille der heftige predikanten waren uitgevaardigd, gingen zij stil hun gang en zagen ze daarna zo herhaaldelijk vernieuwen, dat ten laatste zich niemand meer er om bekommerde. Desniettenstaande valt niet te ontkennen, dat de Katholieken de zware druk van de plakkaten gevoeld hebben. Men oordeelde immers dat het voor de staat in geen geval kwaad kan, dat zulke plakkaten er zijn en boven het hoofd hangen van hen die zij niet vertrouwden, en om dit soort mensen vrees in te boezemen en hen, zo nodig, te straffen en onschadelijk te maken; wat maar al te dikwijls gebeurde. Wanneer katholieken hun godsdienstplichten wilden vervullen, in het gebruik der sacramenten troost en kracht wilden zoeken voor de strijd, dan moesten zij dat veelal doen in het geheim. In die moeilijke dagen kwamen priesters vol heilige zielenijver, aan wie de landsgrenzen ontzegd waren, tot hen als boer of marskramer vermomd, om zieken te bezoeken en de genademiddelen der kerk uit te delen. Van hun heilzame arbeid vernemen we niet veel, daar deze immers in het geheim moest geschieden. De wetten tegen de katholieken hadden één goede zijde, namelijk dat ze uit hoofde van hun menigvuldigheid, verscheidenheid en gestrengheid, onmogelijk in alle gestrengheid uitvoerbaar waren. Was dit mogelijk geweest dan was geen enkele katholiek in het land overgebleven. Dat de Calvinistische overheersing niet geheel en al is geslaagd, moet mede toegeschreven worden èn aan het grote aantal katholieken èn aan de onderlinge ijzerzucht van kerkelijke en politieke mannen, die gezamenlijk streefden naar het hoogste gezag, èn aan de handelsbelangen, vooral in Amsterdam. Niet in het minst aan de betere zin of praktische verdraagzaamheid van het goede Nederlandse volk. Doch dit alles neemt niet weg, dat de katholieken harde tijden te verduren hadden; dat ze veel plagerijen, vernederingen en vervolgingen doorstaan moesten. De predikanten wilden immer heftig optreden, drongen steeds aan op de handhaving der plakkaten en het beletten der "paepsche stoutigheden en afgoderijen". Zij, die tezamen als synode een macht in iedere provincie vormden, waarmede de regenten rekening moesten houden, oefenden, ieder zijn eigen gemeente, een invloed uit, veel groter dan thans door de geestelijken, van welk kerkgenootschap, in ons land wordt uitgeoefend.

Er ging nooit een gelegenheid voorbij, waarin zij zich konden mengen, of zij drongen aan op onderdrukking der "paepsche superstitiën en stoutigheden". Deputatiën deden zulks bij de hoge staatslichamen, de afzonderlijke predikanten in hun eigen steden. Zij waren de eigenlijke vervolgers der katholieken. Talloos vele voorbeelden treffen we daarvan aan in de acten van de provinciale en particuliere synoden.

Gelukte het echter de katholieken - ondanks de plakkaten - hun godsdienstoefeningen, zij het dan in het geheim, met enige vrijheid te kunnen uitoefenen, dan dankten zij dat hieraan, dat op vele plaatsen de hogere en lagere ambtenaren zich lieten omkopen. Maar wie zal zeggen, hoeveel geld hun dat gekost heeft? Van **1638** tot **1642**, dus in vier jaar tijd, betaalden zij niet minder dan 50.000 gulden aan boeten een ongeveer even zoveel om van de ambtenaren af te kopen, dat deze oogluikend een beetje door de vingers zouden zien.

Het was dus eigenlijk niets anders dan een afkoop der wettelijke verbodsbepalingen; door het betalen van een geldsom zouden de geestelijken gevrijwaard zijn tegen de vervolgingen, die op grond der bestaande wetgeving tegen hen konden worden ingesteld. Op deze wijze echter verwierpen zij zich, uit vrees voor erger, aan een stelselmatige knevelarij, die in sommige streken grote afmetingen aannam. De priester kon zijn dienstwerk vrij verrichten en werd niet meer gestoord in de uitoefening van zijn kerkelijk ambt, maar hij werd gedwongen voortdurend in de buidel te tasten, om van de goedgunstige behandeling der plaatselijke overheid verzekerd te zijn. Behalve de jaarlijks te betalen schatting aan de Baljuw of diens onderhorigen, moest hij nog, bij zijn komst op een nieuwe standplaats, een buitengewone uitkering doen; hij was daartoe evenzeer verplicht, wanneer er een nieuwe kapelaan hem kwam helpen. Indien herstellingen aan zijn kerkgebouw noodzakelijk waren, moest hij verlof vragen om dit uit te voeren en dit verlof werd niet verkregen zonder dat daarvoor in klinkende munt was betaald, wat de plaatselijke overheid er voor meende te mogen opeisen.

Bij het optreden van een nieuwe Baljuw waren de priesters in zijn rechtsgebied verplicht hun gelukwensen aan te bieden, met - zoals het in de volksmond heette - "gouden handschoenen". Omdat het hun veel waard was de goede gezindheid van de nieuw aangestelde regeerder te behouden, berustten zij, waar het enigszins mogelijk was, in zijn waardering van het bedrag der voor hem bestemde gift. Aan deze jaarlijkse en andere buitengewone heffingen werd eerst een eind gemaakt aan het eind der **18e eeuw (1787)**, toen

de vrijheidszoon voor de katholieken begon te gloren en hun emancipatie een aanvang begon te nemen.

Na deze algemene beschouwing zullen we de kerkelijke toestand van Montfoort in het bijzonder beschouwen.

Niet uit de mensen zelf is hier het verlangen naar de nieuwe leer opgekomen, maar met dwang van staatsmacht werd deze ingevoerd tegen de wil van de overgrote meerderheid, die trouw bleef aan het katholieke geloof.

Aan hen, alsook aan de houding van de Burggraaf, uit het zo gunstig bekende geslacht van Merode, die buiten de rechtsmacht der Staten levend, zijn rechten zo lang mogelijk bleef vasthouden, is het te danken, dat de nieuwe leer zo weinig ingang vond.

Uit de kerkrekening van **1577** blijkt, dat het kerkelijk leven nog in volle bloei was. Onder de uitgaven vinden we de volgende post: "die croom voer Onze Lieve Vrouwe in die zonne te schueren". Wat betekent dit ?

Onder de triomfboog, welke het priesterkoor van het middenschip afscheidt, prijkte gewoonlijk, hoog boven alles uit, het alverwinnend kruis; een weinig verder de kerk in, gewoonlijk in de viering, de plaats waar lang- en dwarsbal van de kruisvorm, waarin de kerk gebouwd is, elkander snijden, aan de spits der gelovigen, hing een Mariabeeld van het gewelf af en verbeeldde de gedachte van de H. Bernardus: 'Wij hebben een Middelaars bij onze Middelaar'. Gewoonlijk waren het twee ruggewaarts aan elkaar gehechte beelden, staande op de wolken of de halve maan. Een gouden stralenkrans omgaf als een zon het geheel; daarom werd zulk een beeltenis niet zelden genoemd: 'O.L. Vrouw in de zon', 'Onze Lieve Vrouw in de rayen' (stralen) of ook 'Marianum'.

Terwijl vroeger bijna iedere kerk zulk een zwevende Madonna had, behoren zij thans (**c.1930**), tenminste in de noordelijke bisdommen, tot de zeldzaamheden. De beeldenstorm heeft het Marianum uit de gewelven naar beneden gehaald en vernietigd, zodat men zelfs niet meer wist wat een Marianum was, zoals Jan Kalf in zijn rede 'Oude kunst en geschiedenis' (waarin hij pleit voor bescherming van merkwaardige overblijfselen onzer vaderen) zegt, dat 'geleerde Vondelkenners een vers van Vondel onzinnig geïnterpreteerd hebben, omdat zij niet wisten wat een Marianum was.

Vondel in zijn "Gijsbrecht van Amstel" zegt van de beeldenstorm van Amsterdam:

*De Kerreckschenners woen,
en passen wat te raecken
en vechten om den buit,
en plondren 't al, oock zelf
het Marium, dat te pronck
hing van 't gewelf
word afgeruckt.*

Nog in **1558** vermaakte Heer Jan van Montfoort 60 Karolus guldens, jaarlijks te hebben uit de Montfoortse goederen, welke in de 12 nachten van Kerstmis, gedeeld moesten worden aan jonge dochters voor een bruidsgift voor een klooster of huwelijk. Dit was hen krachtens zekere Apostolische bullen door bisschop George van Egmond opgelegd als een geld-boete, waarschijnlijk voor de dispensatie van zijn huwelijk met zijn nicht Margariete van Manderscheidt.

In **1578** was pastoor ROMALDUS VAN PENTERE, die achterstallig was in betaling, welke bij voor zijn aanstelling in Montfoort schuldig was aan Karel van Knuzetorf, Proost en Aartsdiaken van St. Salvator te Utrecht. Deze beval beslag te leggen op de inkomsten van de pastorie, totdat hij 28 Karolus guldens zou betaald hebben.

Op **22 april 1581** verzochten, maar gelastten tevens, de Gedeputeerde Staten van Utrecht aan de Regering van Montfoort, om de kerk te doen schoonmaken en zuiveren van de katholieke ornamenten, en de uitoefening van de Roomse religie achterwege te laten terwille van de soldaten, die daaraan allicht zich zouden kunnen ergeren, waardoor onlusten in het leven geroepen zouden worden.

Dat daaraan niet dadelijk gevolg werd gegeven blijkt uit een aantekening in het zielenboek, aangelegd door Cornelis de Goede (van Velden) en nog aanwezig in het archief van het Salvatorhof te Leiden, (althans in de tijd van de auteur L.J. v.d. Heyden).

Daarin tekent hij aan bij het overlijden van Meester Cornelis Zweers (25 april 1581), dat deze "ter Kercken onder cruys en cloerleedt gehaald en de een lesende misse gheleese (gelijk ook voor mijne moeder ghedaan is) doer vreesse van die van Wtrecht, ende is eerste gheweest, bij menschen memorie die alsoe begraven is binnen Montfoort".

in **1598** werd eerst aan deze ordonnantie uitvoering gegeven toen op **8 oktober** Schout, Burgemeesters, Gerecht en Vroedschap der stad Montfoort resolveren, dat betaald zal worden aan Dirck Dircksz. van Eyck, de som van tien gulden "Wyt saecke van arbeyt ende moeyte hij gedaan heeft int ontledigen der voors. Kerkcke van de altaren ende sacramenthuysken, plaetsen van dyen met steen te beleggen, plaesteren ende witten". 'De witkwast', zegt Brom, 'verjoeg de wijwaterkwast'. Toen is waarschijnlijk door een nijvere katholiek de Heilige Madonna uit de kerk gehaald en in de Gracht gededoneerd ??

CORNELIS DE GOEDE was uit een voornaam geslacht te Leiden. In **1570** was hij diaken en werd kort daarop waarschijnlijk door de bisschop van Namen, tot priester gewijd, en vluchtte tijdens het beleg van Leiden door de Spanjaarden (1573) met zijn vader naar Utrecht. Tijdens zijn ballingschap werd hij begiftigd met de vicarie van St.Nicolaas te Montfoort, alwaar hij na de dood van pastoor DE PENTERE, ook de zielzorg waarnam. Genoodzaakt door verdrag van de zielzorg afstand te doen, ging hij naar zijn geboortestad terug en woonde bij Cornelisse, de laatste pastoor van de O.L.Vrouwekerk, na wie hij ook vicaris is geweest van het St.Maartensaltaar. Hij stierf omstreeks **1586**.

Bij gelegenheid van zijn wijding vervaardigde Gerard Ducius een gedicht: De primitiis Doctissimi adolescentis D.Cornelis Nicolai Leidensis, Johannes van Gouda heeft hem opgedragen een 'Eligia in ferrea eius seculi tempora'.

Bij plakkaat van **26 augustus 1581** werd de uitoefening van de katholieke godsdienst ten platte van Utrecht verboden door het Hof op verzoek der Staten, die reeds sinds een jaar herhaaldelijk dergelijke verbodsbepalingen hadden uitgevaardigd.

De **20^e februari 1583** gevoelden de Gedeputeerden zich opnieuw geroepen zich te bemoeien met de katholieken van Montfoort. Thans werd een andere toon aangeslagen, maar er waren dan ook uit andere plaatsen in Holland klachten gekomen en nog onlangs van verscheidene predikanten. Daarom werd de Burggraaf een berisping toegediend, omdat hij ondanks het plakkaat der Staten, bij voortduring de uitoefening van de katholieke eredienst toeliet. Hij werd aangemaand geen katholieke priesters meer aan te stellen, maar te zorgen dat er een gereformeerde predikant kwam. Deed hij dat niet, dan "sullen wij een van de predikanten van Utrecht aldaar schicken en dat tegen Sondach toecomende". Om meer klem te zetten aan hun lastgeving schreven de Gedeputeerden; "Soe wij UEd, wel willen verseeckeren, dat voormits die van Hollant ons imputeeren dat wij in deze saeken te slappe zijn geweest, dat zij een Sondage verleden door den predikant van Hagestein met soldaten uter kercken gehaelt hebben". De Burggraaf voldeed aan het verlangen en liet een predikant uit Abbenhoek komen. De moeilijkheden waren daarmee niet ten einde. De predikant was er nu wel, maar hij kreeg zijn tractement niet. De meerderheid van de bevolking was nog katholiek. Aan de paapse stoutigheden kwam vooreerst geen einde.

Op de synode van Schoonhoven, **9 september 1597**, wordt geklaagd over de 'openbare afgoderiën', die in Montfoort geschieden, tot groot nadeel van de naastgelegen classe van Woerden. Afgevaardigden werden gezonden naar de Vrouwe van Montfoort, om daarover te spreken teneinde deze te doen ophouden. Dat dit onderhoud tot geen succes heeft geleid, blijkt uit de daarop volgende synode te Dordrecht, waarop men wederom besluit nogmaals afgevaardigden te zenden.

Op de synode der Kercken des Stifts te Utrecht gehouden binnen Utrecht in 't Catharinenconvent op **8, 9 en 10 juli 1606**, verclaerde den dienaer (van Montfoort) den droevigen toestand der kercken aldaar, ter oorsake van de veelvoudige exercitiën der Roomschen kercken, die daer gepleeght worden, datter geen stand van kerkcken noch is; dat hij 't avontmael tweemaal in 't jaar houdt, weynigh communicanten heeft, te weten maer 30 in getale; dat daer der te vooren 300 (sometijts op feesten wel 500 of 600) toehoorders waeren nu maer 100 zijn, doordien zeeker paep, heer HENDERICK genoemd, van Utrecht aldaer comende den loop des Evangeliums verhindert door missen te doen, prediken, doopen, etc.; dat de diaconie versorgt wordt bij den magistraat, de schole tamelick is, de schoolmeester van de gereformeerde religie zijnde, doch leerende allerhande boeken".

De door de Burggraaf aangestelde drost hield de katholieken de hand boven het hoofd. Ook hij wilde een katholieke schoolmeester aanstellen, wiens geloofsgenoten zo goed als openlijk talrijk bezochte godsdienstoefeningen hielden, waarheen velen uit de omliggende plaatsen toestroomden. Ook hier hadden de katholieken tijdens de Leicesterse troebelen "(gelyck ook op andere dorpen) haer ooren seer opgestooken, seer schimps van de heeren ende van de religie spreekende".

In deze tijd had geen priester een vast verblijf te Montfoort, maar kwamen nu en dan op bepaalde tijden priesters, vooral vanuit Utrecht, naar hier om godsdienstoefeningen te houden, zieken te bezoeken, de gelovigen te sterken en de heilige sacramenten te bedienen. Zo lezen we, dat de gerechtsbode op **26 november 1618** gelast werd om de priester THOMAS HAEFACKER aan te zeggen, dat hij uit de stad moest vertrekken. Deze was geboren te Vreeswijk en studeerde te Keulen. Na zijn verbanning uit Montfoort was hij enige tijd van Utrecht uit als missionaris werkzaam te Nieuwkoop en werd in **1634** pastoor van de

St.Jacobikerk te Utrecht, waar hij twee jaar later aan de pest stierf.

In die dagen werd in het geheim gekerkt in een huis, gelegen op de hoek van de Hofstraat en het Kerkhof, dat in **1889** werd afgebroken om plaats te maken voor de R.K.Meisjesschool. Bij de sloping vond men op de zolder nog een balk met een latijns opschrift, dat helaas niet is overgenomen.

LUDOLF HENDRIKSE, Apinggedammer van geboorte en Keuls baccelier in de godgeleerdheid, was van **1619** als pastoor te Montfoort werkzaam; hij was woonachtig bij Rickert Holl. Overeenkomstig het plakkaat der Algemene Staten van **26 februari 1622** meldde hij zich bij de Magistraat en gaf kennis, dat hij reeds een tijdlang in Montfoort had vertoefd. Dit plakkaat toch schreef voor, dat iedere priester die vóór 1622 in de stad gewoond had, naam en woonplaats moest opgeven. De magistraat beval hem zich aan de plakkatens te houden, maar meende tevens bij de Staten inlichtingen te moeten inwinnen, of deze priester wel tot de in de plakkaat bedoelde 'oude paepen' gerekend kon worden, "daer hy hyer vrempt van buyten ingecommen is". Het antwoord schijnt voor de pastoor niet gunstig te zijn uitgevallen, want de 16^e april gelaste de Magistraat, dat hij binnen 24 uur de stad moest verlaten. Tevergeefs wendden de katholieken zich tot de vroedschap om wijziging van dit besluit te verkrijgen. Maar ook de preister gevoelde weinig lust, om het gegeven bevel op te volgen, waarop de Magistraat zich tot de Staten wendden, met het gevolg, dat de Gedeputeerden de Maarschalk opdroegen de priester te verwijderen.

Nog tot **1623** had hier jaarlijks op Sacramentsdag "eenen Ommeganck" een Sacramentsprocessie plaats, welke echter in genoemd jaar werd verboden, evenals de Kermis, die viel op Zondag na Maria's Geboorte, waarvoor in plaats zal jaarlijks een kermis en jaarmarkt gehouden worden van drie dagen, beginnende op Zondag na Pinksteren.

Na de verbanning van pastoor HENDRIKSE kan het niet bevreemden, dat toen enige maanden later door de Magistraat de vraag behandeld werd of de priester GERRIT PELT te Montfoort gekomen, daar zou mogen vertoeven, het antwoord ontkennend uitviel. Enige jaren later was hij echter gelukkiger, toen hij in **1630** kennis gaf van vestiging te Montfoort en van die aangifte acte verzocht, werd hem deze verleend. Pastoor PELT was uit een aanzienlijk geslacht te Utrecht; niet lang is hij te Montfoort geweest, daar hij reeds in **1633** pastoor werd aan de St.Marie te Utrecht, in welk jaar hij assessor werd van het door Rovenius opgerichte vicariaat; in 1635 werd hij kannunik van het Utrechtse Kapittel en in 1639 werd hij uit Utrecht verbannen en met f 1200,- beboet.

WILHELMUS VAN DER BORCH volgde hem op als pastoor. Doch ook hij zal niet lang hier verblijven. In **1637** woedde hier hevig de pest. Zijn ouders, die zeer rijk waren, drongen er bij hem op aan naar Utrecht terug te keren, doch hij verkoos als een goed herder bij zijn kudde te blijven. Na enige dagen werd ook hij door de pest aangetast en stierf op **17 juli**, te midden van zijn treurend volk.

De Raad van het Utrechtse Vicariaat besloot in zijn vergadering van Augustus, dat op verzoek van de Montfoortse burgers tot pastoor zal worden aangesteld HENDRIK ALLER, die omstreeks 1635 als hulppriester werkzaam was te Laren, Hilversum en Blaricum en toen kapelaan werd te Oldenzaal tot **1637**. Aan de Magisstraat van Montfoort vraagt hij aldaar te worden toegelaten, hetgeen hem verleend wordt op voorwaarde zich aan de plakkatens te houden, wat hij ook belooft.

Waarschijnlijk heeft de toegeeflijkheid der regering de katholieken meer moed gegeven; althans op **9 januari 1639** gaven de Gedeputeerden aan de Magistraat van Montfoort kennis van het gerucht, hun ter ore gekomen, dat aldaar op twee publieke plaatsen katholieke oefeningen werden gehouden en dat zelfs overdag een beeld in de processie over de straat was gedragen. Toen de Maarschalk in de Kerstnacht de godsdienstoefening der katholieken had willen tegengaan, was hij door gemaskerden beledigd; zij hadden de klepperman geslagen, de gerechtsdienaar op de vlucht gedreven en met keistenen naar het huis van de Maarschalk geworpen. Gedeputeerden gelastten nu de gewraakte godsdienstoefeningen tegen te gaan en uit de kerken altaren enz. weg te halen; dit geschiedde en de weggenomen voorwerpen werden verbrand.

Het plakkaat der Staten van Utrecht van **9 April 1639**, waarbij aan alle priesters die zich sedert 1622 in de provincie gevestigd hadden, een langer verblijf werd ontzegd, bracht te Montfoort heel wat opschudding teweeg. Pastoor ALLER behoorde dus tot hen, die zouden moeten vertrekken. Een verzoekschrift door de Heer Van Reede tot Amerongen bij de Magistraat ingediend, had gunstige gevolgen; want toen daar op **21 Mei** de geestelijke zich aanmeldde, werd hem van zijn aangifte acte verleend, met de vermaning zich aan de plakkatens te houden. De Maarschalk beschouwde dit echter als een inbreuk op het plakkaat en meende daarom de Staten aangaande de toestand te moeten inlichten.

Hij berichtte, dat hij tevergeefs getracht had de priester ALLER, die zich in strijd met het laatste plakkaat in de stad ophield, gevangen te nemen, en dat de Schout, door hem te hulp was geroepen, geweigerd had hem bij te staan. Hij verzocht dus aan de Staten om hem te machtigen desnoods met geweld het huis te openen, waar heer ALLER verblijf hield, en de Schout, Magistraat en gerechtsboden van Montfoort te gelasten, hem de behulpzame hand te verlenen. Naar aanleiding hiervan riepen de Gedeputeerden de Magistraat op, om zich te kunnen verantwoorden. Hieraan werd gevolg gegeven en op **24 September** gelastten Gedeputeerden aan de Magistraat om alle katholieke priesters te doen vertrekken en de hand te houden aan de plakkatens. Werkelijk werd nu vier dagen later een gerechtsbode naar het huis van de

priester ALLER gezonden, om hem te zeggen, dat hij de stad moest verlaten.

Hiermede was de zaak nog niet ten einde; enige weken later beklaagde zich de Maarschalk opnieuw over de tegenstand, die hij van de zijde der Stadsregering ondervond bij het ten uitvoer leggen van de plakكاتen. De katholieken hadden hem zelfs openlijk weerstand geboden en de preister ALLER liep nog steeds te Montfoort rond. Hem gevangen te nemen ging niet zo gemakkelijk, want de Maarschalk moest op gewelddadig verzet bedacht zijn, 'daer de officianten van den Heer Borchgraef van Montfoort mitsgaders de meeste inwoonders aldaer de roomsche religie sijn toegedaen". Dientengevolge schreven de Gedeputeerden op **12 December** aan de Magistraat, dat deze de plakكاتen had uit te voeren, daar in het tegenovergestelde geval andere maatregelen genomen zouden worden.

De voorstelling van de toedracht der zaal, zoals die op last der stedelijke regering door haar gecommiteerden ter vergadering der Staten van Utrecht in **April 1640** gegeven werd, was een geheel andere. Zij noemden de beschuldigingen van de Maarschalk "onwaer, calumunius ende injuricus" en verklaarden, dat deze ambtenaar zich zeer gehaat had gemaakt door dadelijk na zijn aanstelling te gaan zoeken naar vergaderingen van katholieken; de door hem aangewezen overheidspersonen waren niet katholiek, maar wel degelijk gereformeerd. De Maarschalk daarentegen had zich aan wederrechtelijke handelingen schuldig gemaakt. De gecommiteerden heetten het onwaar te zijn "dat gemelte Regeerders souden mainteneeren eennen Hendrick Aller, Roomsche Priester"; deze was, nadat hij zich had aangegeven eerst toegelaten "en dat nyet alleen bij de gemelte Regierders maer ook bij den Maarschalk selfs, die, zoo gemelte Regierders in ervaringe comen, van denselven HENDRICK ALLER heeft ontfangen ende genooten tot eenen erkentnisse een oxhooft wijns"; de Magistraat had later de priester bevolen te vertrekken en het was hem onbekend, of hij zich in Montfoort ophield. Werkelijk had de priester in het einde van **1639** of in het begin van **1640** de stad verlaten. Hij werd pastoor te Kelle in het Aartpriesterschap van Emmerik en ontving in 1664 de zevende Kannuniksproeve in de Munsterkerk te Emmerik.

Hij wordt alhier opgevolgd door JOHANNES DUCK, Utrechenaar van geboorte. Wij treffen hem in 1638 aan als vicaris van het H.Kruis-altaar in de St Bavo te Haarlem, en als Kapelaan aan de St.Gertrudiskerk te Utrecht. Op **4 maart 1641** vervoegt hij zich bij de Schout en Schepenen van Montfoort, aan wie hij vraagt en verkrijgt toelating als wereldpriester. De Gedeputeerden echter gaan daarmee niet accoord en op **1 April** ordineren zij, dat hij "binnen 14 dagen stadt, steden enden landen van Utrecht" moet verlaten. Hij schijnt hier toch gebleven te zijn of later weer te zijn teruggekomen, want in het verslag over de Hollandse missie in **1656**, naar Rome gezonden, wordt hij genoemd als pastoor van Montfoort. Vervolging schijnt hem niet gespaard te zijn, want in het verslag van Neercassel's bestuur lezen we onder het jaar **1666**, dat in Montfoort en omliggende dorpen de katholieken zó talrijk zijn, dat er nauwelijks een niet-katholiek gevonden wordt; dat de zielzorg wordt waargenomen door een wereldpriester van onberispelijk gedrag en van grote ijver, die voor weinige jaren om de godsdienst door de gerechtsdienaars zwaar is mishandeld en in de gevangenis gezet. Hij overleed als pastoor van Montfoort in **Februari 1673**.

Tezelfder tijd was op het Kasteel van de Burggraaf huispriester Franciscus van Duysel, hij die in 1641 hernieuwing vroeg en verkreeg van zijn toelating als wereldpriester. Hij was de zoon van de secretaris der stad, Jonatas Duysel en woonde bij zijn oude moeder in de Hoogstraat. Hij overleed in Augustus 1661 en fundeerde twee beurzen in het Hollandse College Pulcheria te Leuven, ieder van 150 gulden. De collatores waren. De priester van het Hollands College, de pastoor van Montfoort en twee nabestaanden van de familie. Zijn broer was advocaat, die veel voor de katholieken van Montfoort heeft gedaan.

Op **10 Februari 1669** schrijven de Gedeputeerden Staten van Utrecht aan de Regering van Montfoort, hoe de protestantse kerkenraad klaagt, dat de "de voornaamste paepisten aldaer in den voortleden jaere omtrent Montfoortsche Kermisse een Schoutburch hadden opgericht ende aldaer meermalen commediën gespeelt, en ook nu opnieuw wederomme voor hadden sulx aen te richten". Gedeputeerden verzoeken het stadsbestuur "ordre daerop te stellen". Deze zenden de gerechtsbode bij de Heren Mrs. Hendrick van Duysel, advocaat 's Hofs van Utrecht ende Eeuwout van Weerder Medicyne Docter" beide binnen de voors. stede wonende, hun in naam der "Regierders" verbiedende "commedie te spelen".

25 juni 1672 verschenen de Fransen onder aanvoering van Marquis Gentis met 150 musketiers te paard voor de poorten van Montfoort, die de sleutels der standspoorten opeisten, welke hun na enige onderhandelingen werden gegeven. De burgers die de wacht hadden betrokken, moesten met hun geweren naar huis.

Evenals in zoveel plaatsen was ook hier een schooltje voor de kleinste kinderen, dat gehouden werd door het klopje Lijsbeth Pieters. Dit schooltje werd verboden op 2 mei 1692, op boete van 25 gulden, "soo diswijls bevonden zal worden eenige kinderen onder haer opsight in 't haeren huysse by den anderen te wesen".

HENRICUS VAN DER BORCHT, overleed als pastoor van Montfoort op **26 Augustus 1673**.

HERMANUS HOLLANDER stierf alhier als pastoor op **18 Augustus 1679**.

GIJSBERTUS DE CRUYSET is werkzaam geweest te Oudewater en was kanunnik te Emmerik. Hij

overleed alhier als pastoor op **14 Februari 1693**.

JOHANNES DE REEDER werd te Utrecht geboren en vertrok op 16 jarige leeftijd naar Rome, studeerde aan het college van de Propaganda Fide van 1680 tot 1688, werd aldaar tot priester gewijd en promoveerde tot doctor in de theologie. Hij keerde 12 september 1688 naar Holland terug, was kapelaan te Kortenaar en Langenaar, te Rotterdam in de Opper en werd in **1693** pastoor te Montfoort.

Op een ingediend request van de Gereformeerde Kerkeraad van Montfoort in **1717** bepaalden de Staten van Utrecht, dat, wanneer een Roomsgezinde trouwt met een van de ware gereformeerde religie, hem bij het aantekenen zal worden aangezegd, dat, indien naderhand "de Gereformeerde partije compt te plgene eenige acte van de Roomsche religie, directelijk of indirectelijk, hoedanig die soude mogen weesen, hetsy willig of onwillig, alsdan sij beyde vervallen sullen van hun borgerregt ofte regt van inwooning". De Rooms gezinde moest beloven de gereformeerde partij niet te zullen hinderen in de vervulling der plichten van de Gereformeerde religie, zowel binnen als buitenshuis, zowel in gezondheid als in ziekte. De kinderen moesten zij laten doopen en opvoeden in de gereformeerde religie. Pastoor DE REEDER overleed **28 December 1717**.

MATHIAS LAURENTIUS MORSLAND werd geboren te Sloten en priester gewijd op 28 October 1705, was enige tijd secretaris van de Provinciën, daarna was hij werkzaam te Lemmer en Laren, waar hij in 1710 door de Commissie der Staten werd gedagvaard. Hij erkende, dat hij door de Nuntius gezonden was, waarop hij veroordeeld werd binnen 8 dagen uit de provincie te vertrekken. Hij werd pastoor aan de St.Servaas, Onder de Linden te Utrecht, werd Aartspriester en ging in **1718** naar Montfoort, waar hij **2 Februari 1724** overleed. GODEFRIDUS RAM VAN SCHALKWIJK zoon van Jonkheer Alardus Ram, Heer van 't Hul en 't Wael, en Timothea Burmania, werd geboren en gedoopt te IJsselstein, 9 februari 1687. Hij was pastoor in Den Hoef vanaf 1714 en werd in **1724** pastoor te Montfoort. In **1731** werd hij Aartspriester van het Utrechtse district, de administrator van de nuntiatuur wilde dat hij Montfoort verwisselde voor Utrecht, doch Ram bleef liever te Montfoort; de administrator stemde daarin toe, indien hij een kapelaan nam, daar hij beide functies van Aartspriester en pastoor niet allèen naar behoren zou kunnen vervullen. Als zijn kapelaan werd toegelaten HUBERTUS VAN DE BROECK. Ram is een van onze grote Aartspriesters, wiens werkzaamheid als zodanig valt buiten dit bestek. Zijn bestuur verdient ten volle een afzonderlijke behandeling en beschrijving. Hij overleed in **1755**.

JOHANNES REAEL staat geboekt als gedoopt op 25 Januari 1722 in de Jansenisten Kerk in de Grootte Hoek. Zijn vader was Jansenist en beloofde voor zijn trouwen met Adriana Agterberg (in de Achter Twijnstraat te Utrecht) de kinderen katholiek te zullen laten dopen. Hij hield zijn belofte niet. Na zijn dood in 1742 werden zijn kinderen katholiek en ging Johannes voor priester studeren in Leuven. Hij werd pastoor te Veenendaal in 1751, te Montfoort in **1755**, waar hij op **18 December 1758** overleed.

GIJSVERTUS KUYTER werd geboren te Amsterdam, was kapelaan te Oud-Ade tot 1745, werd pastoor in Zwaag, daarna in 1751 te Naarden en in **1758** te Montfoort tot aan zijn dood op Goede Vrijdag in **1791**.

PETRUS ANTONIUS VAN DER KROON deed zijn studie te Douay en te Rome, was kapelaan te Soest 1767, Utrecht (Onder de Linden) 1770. In 1773 pastoor te Veenendaal, vanwaar hij in 1777 naar Werkhoven vertrok. In **1791** werd hij pastoor te Montfoort, waar hij op **18 October 1803** overleed.

JOHANNES JOSEF REAEL werd geboren te Amersfoort, was kapelaan te Maarssen, Utrecht (Witte Vrouwen) 1778. In 1780 werd hij pastoor te Utrecht aan de kerk in 't Dorstige Hartsteegje. Zijn redenaarstalent werd bijzonder geprezen. Toen hij daar kwam was er behoefte aan grotere ruimte en hij kocht daarom een pand erbij. In 1797 vroeg hij om overplaatsing en werd toen pastoor te Weesp, daarna in **1803** ten Montfoort, waar hij overleed op **17 december 1818** en te Woerden werd begraven.

ANTONIUS KOPPERS werd pastoor te Montfoort in **1819**. De Aartspriester G.van Nooy geeft in genoemd jaar de volgende beschrijving van de parochie:

"Kerkgebouw en huys heeft geen aanmerkelijke reparatie noodig, zijnde 't eerste gedeeltelijk en; 't laatste geheel voor korte jaren vernieuwd; het getal der zielen 1800; geen vaste inkomsten, daerentegen belaaden met schuld van 16.400 gulden. Deeze gemeente, hoe aanmerkelijk het getal Ledematen is, is uit hoofde van de veelvuldige armen niet in staat niet alleen om deeze gelden af te leggen, maar ook niet om jaarliks te verscheenen intressen te voldoen, en zal zonder onderstand van den kant Zijner Kon.Majesteit zig almeer en meer in schulden moeten steeken en ten laatsen tot niet vervallen".

In **1820** werd pastoor KOPPERS mede-directeur van de Roomsche Catholyke Maatschappij ter bevordering van godsdienstige wetenschap en goede zeden voor het Koninkrijk der Nederlanden. Hij legde een eigen kerkhof aan, dat **20 September 1830** werd ingezegend. Op **24 Mei 1842** verkreeg hij eervol ontslag en vestigde zich te Laren, waar hij op 30 Juli 1846 overleed.

JOHANNES ANTONIUS DE VRIES werd geboren te Utrecht, 12 Januari 1801, en priester gewijd te Munster 14 Augustus 1824, was kapelaan te Werkhoven 1824, Weesp 1824, rector aan het Weeshuis te Utrecht 1836, en pastoor te Montfoort op **26 Mei 1842**. In **1841** werd door kapelaan J.van Vuuren alhier gesticht een pensioonaat voor jonge meisjes uit de beschaafde stand. Daartoe kocht hij door zijn broer Arie het huis van zekeren Scholz. De eerwaarde zusters Recollectinen Penitenten der Onbevleete Ontvangenis van de congregatie te Roosendaal werden door de kapelaan verzocht om zich met de opvoeding en het aldaar te geven onderwijs te belasten. De zusters betrokken op 10 juni 1842 het huis.

JOHANNES WESTERVELD werd geboren te Silvolde 23 april 1814, priester gewijd te Oestgeest 29 October 1836, kapelaan te Etten 1836, Indoornik 1838, Wijnbergen 1839, Huissen 1842, Bemmelen 1846, pastoor te Velp 1846 en te Montfoort **21 October 1855**.

Hij bouwde alhier een nieuwe kerk, welke op **4 juli 1863** werd geconsacreerd. Hij overleed op **13 April 1886**

Pastoor Van Vuuren (een Montfoortenaar en professor aan het seminarie Rijsenburg) hield de feestpreek bij de inwijding van de kerk.

* ***Bij een schrijven van Mgr. J. Zwijsen den 4^e april 1855 wordt de parochie Montfoort "canoniek" opgericht met aangegeven grenzen.***

WILHELMUS PETRUS CORNELIS HOLLAND werd geboren 1831, priester gewijd 1855, kapelaan te Worcum 1855, Amersfoort 1856, pastoor te Dieren 1867, te Montfoort **14 Mei 1886** tot aan zijn dood op **2 November 1889**.

LEONARDUS VESTERS werd geboren te Utrecht 11 April 1834, priester gewijd 26 juli 1858, kapelaan te Maarssen 1858, pastoor te Gellicum 1870, te Montfoort **1889** en overleed alhier op **9 November 1893**.

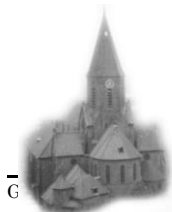
ANTONIUS BERNARDUS VAN BLARICUM werd geboren te Utrecht op 5 Juli 1840, priester gewijd 10 Augustus 1865, kapelaan te Montfoort **1865**, Dieren 1868, pastoor te Oosterhout 1878 en terug in Montfoort **1893**, verkreeg eervol ontslag in **1917** en overleed te Rotterdam op 13 April 1918.

FRANCISCUS HENDRICUS CLEMENS FORSTMAN werd geboren te Delden 23 Februari 1874, priester gewijd 15 Augustus 1897, kapelaan te Utrecht (Martinus), hoogleraar in de moraaltheologie aan het seminarie te Rijsenburg 1906, pastoor te Montfoort **26 October 1917** en overleed in het St. Antonius Gasthuis te Utrecht op **4 Maart 1919**. Als mede-redacteur van de "katholieke Werkman" schreef hij menig artikel. Hij was een persoonlijkheid, onbevangen in zijn oordeel, helder in zijn uiteenzetting. Belangstellend in de grote vraagstukken van zijn tijd, toonde hij zich een waardig leerling uit de school van Schaepman, wiens voetspoor hij zonder schroom of aarzeling drukte. Van zijn hand verschenen: Zedelijke opvoeding thuis (1910); De apologie van de daad (1911); met medewerking van Dr. A.W. Ausems: Het Neomalthusianisme (1914); Theologia moralis generalis juxta praelectiones habitas (1916); Theologia moralis specialis (1917). Hij werd opgevolgd door

CAROLUS MAXIMILIANUS JOZEF SPAAN. Deze werd geboren te Zutphen 22 Februari 1874, priester gewijd te Utrecht 15 Augustus 1899 en was als kapelaan werkzaam te Gaanderen 1899, Veendam 1902, Wageningen 1904, Kampen 1906 en als rector van het Rijks Opvoedingsgesticht 'Veldzicht' te Dedemsvaart 1911. Pastoor te Buurse 1914 en in Montfoort op **28 Maart 1919**.

Zijn pastoraat kenmerkt zich vooral door de bouw van de grote kerk aan Om 't Wedde, welke Montfoort thans bezit. De reden van de bouw geeft hij zelf aan in zijn brochure: "Beschrijving van de nieuwe kerk te Montfoort, toegewijd aan de H. Johannes den Dooper onder den titel: Geboorte van St. Joan den Dooper": De oude kerk was te klein - meer nog of schoon niet oud, daar deze pas in 1863 in gebruik was genomen, in dergelijken toestand van verval, en zoo weinig ruimte biedend voor onze talrijke parochianen, dat de berging van alle kerkgangers oorzaak werd van, voor een zóó heilige plaats, ongewenste toestanden. Hierdoor was, óf een grondige verbouwing en vernieuwing der oude, óf de bouw van een geheel nieuwe kerk noodzakelijk geworden.

De parochianen deden een vorstelijke toezegging om 90.000 gulden op te brengen in vijf jaren. Tekeningen werden vervaardigd door architect W. te Riele en na goedkeuring door de kerkelijke overheid op **2 juli 1923** volgde reeds op **28 Augustus** de aanbesteding aan de Montfoortse aannemer Stolker. Op **9 juni 1924** mocht de pastoor de eerste steen

leggen. Op **13 Augustus 1925** wordt de kerk door Aartsbisschop Mgr. Jansen geconsacreerd en worden in het hoofdaltaar de relieken van de H.H. Candidus (Bisschop van Maastricht (van Tongeren) † **400**) en Valentis (bisschop van Tongeren en martelaar te Rome † **269**) ingesloten. De drie luidklokken worden in de oorlogsjaren door de Duitsers verwijderd. In 1946 krijgt de toren weer drie nieuwe klokken. "Salvator" (Redder-Heiland) , "Carolus" geschonken door Pastoor Spaan zelf en "Christina" door Mej. C.J.A. Wolters.

Pastoor SPAAN breidde ook het Antonius Gesticht uit met nieuwbouw, waardoor dit gesticht voldoet aan de meest moderne eisen (In 1995/1996 wordt dit totale gebouw gesloopt en door nieuwbouw vervangen). De nu nog bestaande voetbalvereniging MSV '19 heeft haar ontstaan te danken aan pastoor SPAAN. Ook muziekvereniging St.Carolus draagt nog steeds de naam van haar oprichter.

* *In een schrijven van Mgr. J.H.G.Jansen - Aartsbisschop van Utrecht - den 26^e Mei 1933 worden de grenzen van de parochie op verzoek van IJsselstein en Montfoort aangepast, met name gaat het hier om de buurtschappen "Achthoven en van de Streek (Knollemanshoek)", welke tot dan toebehoorden aan de parochie IJsselstein.*

Een gezegde van pastoor L.J. v.d. Heyden eindigt met de wens: Moge het Pastoor Spaan gegeven zijn nog vele jaren de Herdersstaf te voeren over Montfoort's Katholieken, in eendracht samenwerkend tot eer en glorie van God en tot heil hunner onsterfelijke zielen. Voor pastoor SPAAN is deze wens werkelijkheid geworden. Vele jaren is hij in Montfoort geweest; veel feesten heeft hij overvloedig gevierd:

1939: 65 jaar oud, 40 jaar priester, 25 jaar pastoor (20 van Montfoort)

1949: 75 jaar oud, 50 jaar priester, 35 jaar pastoor (30 van Montfoort)

1954: 80 jaar oud, 55 jaar priester, 40 jaar pastoor (35 van Montfoort)

Voor **1959** was een groots feest gepland, maar door zijn overlijden op 1e **Kerstdag 1958** kon dit geen doorgaan vinden. Hij zou deze feesten "BOVEN" vieren.

Pastoor SPAAN was een markant figuur, intelligente hotelierszoon, beminnelijke autoriteit. Zijn talenten heeft hij gebruikt ten dienste van zijn parochie. In zijn nadagen diende de eerste tekenen van de veranderingen aan, een nieuwe bewustwording, de katholieke actie, de nieuwe theologie en de eerste kritische geluiden worden binnen de gemeenschap vernomen. De oecumene komt op gang. Op liturgisch gebied kwam vanaf 1953 vanuit Rome een totale verandering. 2^e Vaticaans Concilie van 1962-1965.

De vernieuwing lijkt in aantocht!

In **1959** komt HERMANUS KOK, geboren in 1905, priester gewijd in 1931, naar Montfoort. Hem stond de moeilijke opgave, een beminnelijke autoriteit op te volgen en verschillende veranderingen in te voeren: Schoolbestuur, Caritas instelling en St.Jozefgebouw werden gereorganiseerd. Ook binnen het Kerkgebouw bracht hij vele veranderingen aan. Pastoor KOK (bijnaam Johannes de sloper) ging in **1968** met vervroegd emeritaat.

Daarna kwam pastoor JOHANNES VREDENDAAL. Geboren te Vinkeveen op 18 November 1915, priester gewijd op 25 Juli 1943. Zijn kapelaansplaatsen waren Overdinkel, Amersfoort (St.Franciscus Xaverius) en Utrecht (Kathedraal). Als pastoor was hij werkzaam in Den Hoef en vanaf **1968** te Montfoort. In zijn tijd kreeg de verandering binnen de kerk duidelijk gestalte. Het aantal parochianen nam door de nieuwbouw van woningen sterk toe. Met enthousiasme nam hij initiatieven voor een parochievergadering, een liturgiegroep en voor een gezinsbijdrage. Ook startte hij de gesprekken in Linschoten om gezamenlijk een kerkruimte te bouwen. In **1975** vroeg hij overplaatsing aan naar Lopik-Cabauw-Polsbroek. Wegens ziekte mocht hij in Maart 1978 met emeritaat. Hij keerde terug naar zijn geboorteplaats Vinkeveen, hij overleed op 15 Juli 1978 in het St. Antoniusziekenhuis te Utrecht.

Pastoor FREDERIKUS A.E.M. DE BRUYN, geboren op 15 februari 1930 en priester gewijd op 22 juli 1956, werd zijn opvolger per **26 November 1975**.

De vernieuwing zette door op organisatorisch- en liturgisch gebied. De bestuursvorm wordt in 1983 gewijzigd in Parochiebestuur en Parochievergadering. Liturgisch zal er de komende jaren ook veel veranderen. Het priester tekort zal in de komende decennia duidelijk merkbaar worden en de (leken)parochianen zullen de parochie zelf moeten besturen. Dat hij een vooruitziende blik had mocht in latere jaren wel blijken, vanaf juni 1993 was er geen EIGEN gewijde priester meer beschikbaar.

Pastor Franciscus Derix (geboren 1943 en † 2008) komt na zijn priesterwijding (Passionist) op 10 Januari 1976 te Haastrecht, in **Februari 1976** naar Montfoort. Hij krijgt het gebied 'Linschoten' binnen zijn verantwoordelijkheid. In september 1982 vertrekt hij naar Gouda.

In **1976** krijgt de parochie haar 1^e pastoraal werker in de persoon van Drs. Paulus v.Mansfeld.

Op **4 Juli 1977** wordt de 'Kleine Johannes' ingezegend door Mgr. Muninghof OFM, bedoeld als dagkapel en vergaderruimte. Het veelvuldige gebruik heeft in de loop der jaren aangetoond, dat er grote behoefte aan een dergelijke ruimte bestond. In **1978** werd het Parochiebestuur opgericht, een orgaan dat de pastores moet helpen bij het bepalen van het pastorale beleid. Wat aan archiefstukken behouden was, is opnieuw gecoördineerd en geïnventariseerd.

De parochie Montfoort omvat ook het dorp Linschoten.

- Voor de Hervorming vormde Linschoten een zelfstandige parochie. Van wat er tijdens deze periode gebeurde, is niets bekend. Voor de geschiedenis van Montfoort wordt de parochiegemeenschap van Linschoten van belang per **1855**. Op **4 April** van dat jaar wordt door Mgr. J.Zwijzen, bisschop van Utrecht, de parochie St.Jans Geboorte te Montfoort-Linschoten opgericht. Het tot voor kort geringe aantal katholieken oriënteerde zich kerkelijk op Montfoort. Maar omdat Woerden als streekcentrum dient, kerkte men ook in Woerden.

Nu de katholieke gemeenschap zich uitbreidt en in het Gereformeerde kerkgebouw weekenddiensten worden gehouden, begint een veelbelovend parochieleven zich te ontwikkelen. Een hoogtepunt vormde de bouw en de ingebruikname van het nieuwe kerkgebouw '**t Kruispunt**' in **September 1979**, door de Gereformeerden samen met de Katholieken gebouwd.

Een aardige wetenswaardigheid is, dat in april 1986 de R.K. begraafplaats voor het symbolische bedrag van f.1,- gulden is verkocht aan de Gemeente Montfoort. Tevens worden er voorstellen gedaan voor een wijziging van het interieur van de kerk, deze worden in 1989 deels verwezenlijkt.

Op **30 september 1990** vertrekt pasto(o)r Fik de Bruyn naar vier parochies in de Betuwe, zijn standplaats is Beesd, vervolgens gaat hij in 1995 met emeritaat en verhuist naar Soest.

In **1990** wordt hij als verantwoordelijke pasto(o)r opgevolgd door Drs. JOHANNES M.P.P.JEUKENS (Mattie), geboren op 29 juni 1954, die reeds vanaf **1987** als pastoraal werker in de parochie werkzaam is. Mattie wordt in **1989** in de parochiekerk van Montfoort door Kardinaal Simonis tot priester gewijd. Op zijn verzoek vertrekt hij in juni **1993** naar de Franciscanen te Brussel, alwaar hij zich een jaar terugtrekt. In 1995, gaat hij zich voor 50% weiden aan het parochiewerk in Heerlen en voor 50% zal hij zich bezighouden met de daklozen en zwervers binnen het kerkelijk en maatschappelijk leven. In 2014 viert hij zijn 25 jarig priesterfeest en werkt als pastor in Maastricht.

In **1991** wordt HERMANUS W.J.BLOO, geboren op 3 Januari 1954, als pastoraal werker aangesteld, deze heeft in opdracht van het parochiebestuur en parochievergadering in **1993** de verantwoordelijke taak om de parochie pastoraal te begeleiden. Pastoor-desivitor is Pastoor W.v.Wijk uit IJsselstein.

In **1999** vertrekt Harry Bloo uit het parochiepastoraat en stelt zich beschikbaar binnen het ziekenhuispastoraat in Apeldoorn. In **2010** gaat hij zich weer bezighouden binnen het parochiepastoraat in een nieuw parochieverband rond Raalte.

In de negentiger jaren worden gesprekken gevoerd over een mogelijke regiosamenwerking tussen de parochies Lopik-Cabauw, Benschop en Harmelen. Gezien de eigenheid van de parochies, verloopt de werkelijke samenwerking nogal stroef en traag. Een ieder wil zijn eigen identiteit behouden.

In **1999** bij het vertrek van pastoor van Kats in Benschop wordt de daar, voor 50%, benoemde pastoor F. Schyns (binnen het regioverband) benoemd voor 20 % in de parochie Montfoort-Linschoten. Voor de overige tijd is hij werkzaam bij de Kerkelijke rechtbank in Utrecht. Hij zal in de parochie een aantal priester taken vervullen. Dit is echter van korte duur gezien zijn visie op het pastoraat volgens maatstaven van de Nederlandse Kerkprovincie. Zijn visie strookt echter niet met het jarenlang gevoerde beleid (het zelf dragen van de parochie door parochianen) binnen de parochie Montfoort-Linschoten.

Er wordt een oplossing gevonden in de benoeming van pastor Roderique Vonhögen, welke, voor 50%, in Lopik-Cabauw-Polsbroek als pastor werkzaam is.

Tijdens deze situatie krijgt de parochie te maken met een (eigen pasto(o)r) pastorloos tijdperk. De werkzaamheden worden echter uitstekend opgevangen door de vele vrijwillig(st)ers en met zondag-assistentie van Pastor Jan van Duijnhoven en Pastor Hennie Slot. Rector C. Priems (Antoniushof 1989-2000) verleent assistentie bij uitvaarten en huwelijken, hij besteedt ook veel aandacht binnen het ouderenpastoraat (zoals hij zelf zei 'in de grijze driehoek'). Eind 1999 gaat rector Priems van zijn welverdiende rust genieten.

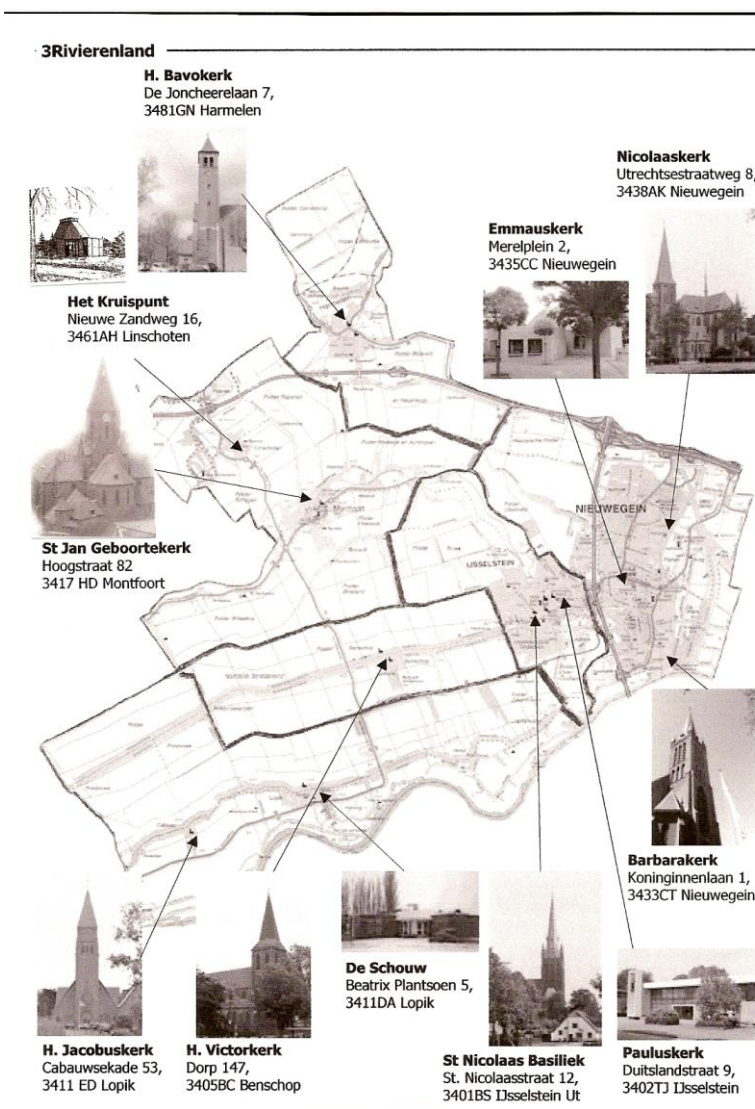
In **2000** wordt Jac Vlaar benoemd als pastoraal werker, de 1^e benoeming binnen de regio. Hij heeft als hoofdtaak het werkterrein Parochieopbouw. Aan hem de taak om de parochie te begeleiden na een pastorloos tijdperk. Binnen de regio vertrekt begin 2001 pastor Vonhögen, deze heeft enkele jaren assistentie verleend met de priester-taken binnen de parochie, hij gaat zijn studie afmaken en vertrekt naar Rome. Pastor Jac Vlaar vertrekt per 1 januari 2006 en beëindigd zijn pastorale werk in een parochie. Per gelijke datum zal de parochie definitief niet meer kunnen beschikken over een EIGEN pasto(o)r als aanspreekpunt. Vanaf deze datum treedt een pastoraal team in werking.

Weer een nieuwe periode:

Op **6 september 2005** wordt tussen de parochies:

Benschop; Harmelen; Lopik-Cabauw-Polsbroek; Nieuwegein-Tabor; Montfoort-Linschoten en IJsselstein een samenwerkings overeenkomst getekend in de parochiekerk van Montfoort.

Het samenwerkingsverband krijgt als werknaam: **Drie Rivierenland** en gaat van start per 1 januari 2006.

In dit verband zijn 6 pastores benoemd:
* Als priester-pastores Wim Heuver (algehele leiding) en Frenk Schyns (liturgie).

* Als Pastoraal werkers Hans Oldenhof (diaconie), Hans Huitema en Marion Korenromp (katechese), Dorothea Brylak (tot in 2007) (gemeenschaps-opbouw).

Per 1 oktober gaat Hans Huitema met pensioen en wordt Dr. Bernhard Höfte benoemd. Per 1 september 2009 wordt Hedwig Mensink aangesteld als jongeren pastor.

Op 1^e Pinksterdag (4 juni 2006) wordt de Pastoraatsgroep geïnstalleerd, deze groep bestaat uit 5 vrijwilligers die de werkvelden Liturgie; Katechese; Vrijwilligers; Diaconie en Gemeenschaps-opbouw vertegenwoordigen.

In de loop van 2004 en 2005 worden voorstellen gedaan en discussies gehouden over het voortbestaan van het Kerkgebouw, de naastgelegen Kleine Johannes en de Pastorie.

In 2007 wordt besloten de vroegere pastorie uit 1899 te verkopen en met de opbrengst hiervan de restauratie en verbouwing van de Parochiekerk en Kleine Johannes te financieren. De verkoop van de pastorie vindt plaats per 1 februari 2008, de

nieuwe bewoners hebben deze in de oorspronkelijke staat gerestaureerd. In april 2009 wordt gestart met de herinrichting van de Kleine Johannes en ruimtes in de Parochiekerk.

Op 22 november 2009 wordt de hernieuwde inrichting feestelijk in gebruik genomen.

Bij het aantreden van de nieuwe Aartsbisschop Mgr. Dr. W.J. Eijk wordt duidelijk dat de samenwerking in 3Rivierenland per 1 januari 2010 definitief omgezet zal moeten worden in een fusie van de zes betrokken parochies. Uiteraard blijft de eigen identiteit bestaan.

Ook de Parochiële Caritas Instellingen van genoemde parochies zullen per die datum samengaan.

In 2008 en 2009 wordt dan ook hard gewerkt om de fusie van genoemde parochies en PClen op tijd te laten functioneren.

LIJST van PASTOORS

Kapelaans/pastoraal werkers

LIJST van PASTOORS	Kapelaans/pastoraal werkers
1331	Wilhelmus van IJsselstein
1353	Gerardus Meester
1378-1392	Volpert Ottensz
1392	Petrus Haay
-1422	Johannes de Heet
	Nicolaas de Grebber
	Hugo Wilhelmi
	Nicolaas van Goudriaan
	Johannes Antonius
	ca.1490
1494-1502	Johan Hermansz
1578	Rumoldus van Penten
1585-	Cornelis de Goede van Velden
1596-1597	Mathias Vlaesz.Cuypers
1606	Heer Henderick
1618	Thomas Hoefacker
1619	Ludolf Hendrikse
1630-1633	Gerardus Pelt
1633-†1637	Wilhelmus van der Borch
1637-1639	Hendrik Aller
1641-1673	Johannes Duck
-1673	Hendricus van der Borcht
-1679	Hermanus Hollander
-1693	Gijsbertus du Cruyset
1693-†1717	Johannes Reeder
1718-†1724	Matheus L.Morsland
	1720-
	Ign.Peyselman
	H. van Loon
1724-1755	Godfridus Ram van Schalkwijk
	1724-
	G.Ouwerrogge
	1732-
	Hubertus van den Broeck † 1755
	1732-1733
	H.Haakman
	1734-
	W.Thoer
	1740-
	Th.D.Koetsruyter
	1742-
	Folquerus Ester
	1743-1746
	H.Berendsen
	1746-1752
	W.van Dillen
	1752-
	H.O.Theber
	1755-1756
	J.H.Berendsen
1755-†1758	Johannes Reael
	1756-1759
	N.Hooft
1758-†1791	Gijsbertus Kuyter
	1759-1761
	G.Hoefnagels
	1761-1762
	F.J. van Dolre
	1762-1770
	H.v.d.Cop
	1770-
	N.Pas
	1771-
	M.Herfkens
	1772-1774
	Fr.Wils
	1782-
	J. van Lugtenberg
1791-†1803	Petrus A. van der Kroon
	1802-
	A.Geesing
1803-†1818	Johannes G. Reael
	1803-1811
	J.A.Smits
	1818-
	N.v.Oostrum
1819-1842	Antonius Koppens † 1846
	-1819
	A.Kortland

	-1822	P.Velthuysen	
	-1837	W. van Duynhoven	
1842-1856	Johannes Th. de Vries	1841-1844	J. van Vuuren
1855-†1886	Johannes Westerveld	1844-1846	H.B. Kok
		1846-1850	F.P.J.Ceurvorst
		1849-1950	J.Beekman
		1851-1855	W.E.Plaster
		1851-	J.Beekman
		1852-	G.Goedewijk
		1856-1859	H.I.Th.Oosterbaan
		1863-1869	C.B.Verheul
		1864-	A.Kortland
		1865-1868	A.B. van Blaricum
		1866-1873	G.Kaas
		1872-	J.B.Schroder
		1875-	J.H.C.Kok
		1884-	J.E.Arendsen
		-1884	L. de Vreeze
1886-†1889	Willem P.C.Holland	1889-	J.W.Hamers
1889-†1893	Leonardus Vesters	1889-1892	J.Leisink
		1892-	J.W.A.Rijnbout
		1892-	B.M.H.Meeuwissen
		1892-	J.A.W.Harbers
1893-1917	Antonius B. van Blaricum † 1919	1893-	J.W.A. van Hagen
		1895-1897	C.Th.Vos
		1899-	B.F.Moerkate
		-1900	H.F. v.d.Horst
		1907-	J.Th.M.Geubels
			W.S. de Jong
		1914-	H.W. van Soest
		1915-	B.J.Bloemen
			W.Th.Smulders
		1916-1917	J.G.Bietenaar
		1917-	H.Th.Mets
1917-†1919	Franciscus H.C.Forstman	1918-1919	A.C.Tombroek
1919-†1958	Carolus M.J.Spaan	1918-1920	H.Th.Sprakel
		1919-1921	J.J.Deperik
		1920-1927	P.A.W.J.Koelman
		1921-1926	J.H.A.Frank
		1926-1932	A.W.van Weerdenburg
		1927-1931	J.A.van Dalen
		1931-1938	J.A.Tempel
		1932-1935	F.E.Koning
		1935	H.B.Rouwhorst 1910-†1935
		1935-1944	F.A.Gilsing
		1938-1945	J.J. van Rossum
		1944-1946	C.J.M.Rond
		1945-1950	J.J.Veldman
		1946-1954	C.P.G.Schaepman
		1949-1959	H.J.Molthof † 1988
		1954-1956	A.J.v.d.Beld
1959-1968	Hermanus J.Kok	1956-1960	A.P. van Diemen
		1960-1961	A.J.Verhoef
		1961-1963	G.H. van Schaik
		1963-1966	W.C.Baars
		1966-1968	H.Th.M. van Doorn
1968-1975	Johannes Vredendaal † 1978	1968-1969	W.J.Standaart
		1968-1975	E.Zwanenburg 1913-†1979
		1972-1975	B.F.Jaeger

Pasto(o)r

1975-1990 Frederikus A.E.M.de Bruyn

1976-1982 Pater Frans Derix †2008

Pastoraal werkers

1976-1979 Paulus van Mansfeld

1980-1986 Gerard Oostveen

1987-1990 Mattie Jeukens

1991-1999 Harry Bloo

1990-1993 Drs. Johannes M.P.P.Jeukens

Pastoraal werker

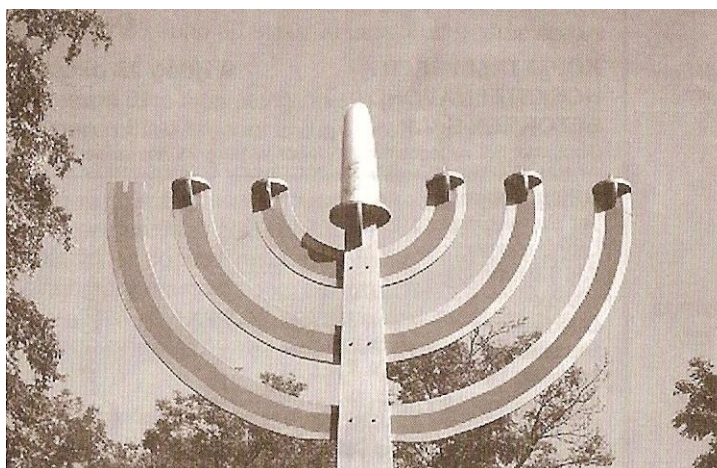
1991- 1999 Hermanus W.J.Bloo

2000 - 2005 Jac Vlaar

2006-2009 Pastoraal team H-Drie-Eenheid

Vanaf 01-01-2006 heeft de parochie geen **eigen** pasto(o)r meer in dienst.

Genoemde pastores zijn vanaf deze datum in dienst van de nieuw gevormde regio "3Rivierenland".

**De zevenarmige
kandelaar van Drie
Rivierenland.**

- 1 H. Victor Parochie
- 2 H. Jacobus Parochie
3. H. Bavo Parochie
- 4 H. Johannes de Doper
- 5 Taborparochie
- 6 Sint Nicolaas Parochie
- 7 Het regionale samenwerkingsverband

Het team bestaat uit:

Wim Heuver, priester pastoor (overleden 9 mei 2014)

Frenk Schyns, priester pastor (tot 1 juli 2011)

Hans Oldenhof, pastoraal werker

Marin Korenkamp, pastoraal werkster

Hans Huitema, pastoraal werker (tot 1-10-2006)

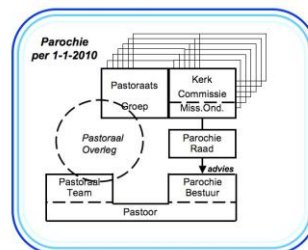
Dorothea Brylak smmp, pastoraal werkster (tot 1-1-2007)

Bernhard Höfte, pastoraal werker (per 1-10-2006) (miv 2010 teamleider) (2015 met pensioen)

Hedwig Mensink, jongerenpastor (per 1-09-2009)

Bij het uitvaardigen van het decreet van de Aartsbisschop wordt per 1 januari 2010 tot pastoor van de nieuwe parochie "De H. Drie-eenheid" benoemd W.A.M.Heuver, tot dan teamleider van het pastoresteam.

Wijziging per 1 januari 2010.

De nieuwe regioparochie zal de naam dragen van **“De H. Drie-eenheid”**.

Op 7 april 2010 is de fusieovereenkomst ondertekend.

Op 26 mei 2010 volgt het decreet van Aartsbisschop Mgr. Dr. W.J.Eijk over de samenvoeging per 1 januari 2010.

De plaatselijke geloofsgemeenschappen blijven vooralsnog hun huidige naam behouden en zullen worden aangestuurd door lokale ‘Kerkcommissies’ en Pastoraatsgroepen.

Per genoemde datum is WILHEMUS A.M. Heuver tot pastoor van de nieuwe parochie benoemd.

Parochiekerk is de Basiliek H.Nicolaas te IJsselstein.

Pastor Bernhard Höfte is teamleider.

Per 1 juli 2011 vertrekt Pastor Frenk Schyns naar de Parochie van ‘Paus Johannes XXIII’ in het Kromme Rijn gebied. Parochiekerk Houten.

Op 18-02-2012 wordt de Aartsbisschop door Paus Benedictus tot Kardinaal verheven.

September 2012:

Naast de pastores, diakens en emeriti-priesters mogen een drietal parochianen voorgaan bij avondwake en uitvaartdiensten.

Dit betreft De heer Ben van Blokland; de dames Elly Bakker; Marian van den Boogaard en Petra van Kooten.

Op 9 mei 2014 overlijdt Pastoor Wim Heuver.

Per 1 september 2014 is Pastoor G.M.J. (Harry) van der Vegt (56 jaar) benoemd tot pastoor van de parochie. Op **3 oktober** is hij door Mgr. Woorts geïnstalleerd. Hij heeft het werkveld Liturgie.

Oktober 2014.

Pastor Hans Oldenhof, Pastor Marion Korenromp, Pastoor Harry v.d.Vegt, Pastor Hedwig Mensink en Pastor Bernhard Höfte.

Begin 2015 gaat Pastor Bernhard Höfte met pensioen.

Na 50 jaar zal ons parochieblad **RANDOM** voor Montfoort/Linschoten per 2016 niet meer verschijnen. Met ingang van 2016 is er een nieuw parochieblad voor alle geloofsgemeenschappen binnen de parochie van de Heilige 3 eenheid.

Bijgewerkt: november 2015.
Sjef Klarenbeek

LIJST VAN MISSIONARISSEN/PRIESTERS uit de Geloofsgemeenschap

Priesters:

Pater Frans Lieshout ofm	1935-	Intrede 1955. Gewijd 1962. In 1963 naar Ned Nieuw.Guinea. Het latere Irian Jaya en nu PAPUA in Indonesië.
Mgr. Herman Munninghof, ofm	1921-	Gewijd 1953. Indonesië (Irian Jaya). Tot 2005 bisschop van Jayapura.
Pater Gerardus van Rooijen, H.Hart	1913-†1963	Noviaat 1932, gewijd 1937. In 1946 naar Brazilië.
Pater Hein van Rooijen, H.Hart	1908-†1998	Gewijd 1939. Naar de Filipijnen tot 1988.
Pater Albert Rutges H.Hart	1908-†1982	Professie 1928. Gewijd 1933. In 1935 naar Selebes Indonesië.
Pater Jan Rutges H.Hart	1933-†2001	Gewijd 1959. Van 1961-1970 in Brazilië. Later actief in de missionaire beweging in Nederland.
Pater Eusebius Schalkwijk (O.Carm)	1906-†1975	Professie 1928. Gewijd in 1934. In 1935 naar Malang Oost Java (Indonesië).
Pater Johan Slot, Mill Hill	1924-†1977	Gewijd 1950. 1950-1976 in Oeganda
Pater Hennie Slot, Mill Hill	1943-	Gewijd 1968. In 1969 naar Cameroen en later Zaïre. In 1990 teruggekomen. Tot 2009 werkzaam als ziekenhuispastor in Alkmaar. In de weekenden veelal in onze kerk actief bij vieringen en doopplechtigheden.
Pater Theo Vergeer, ofm	1938-	Professie 1958. Gewijd in 1965-1974 naar Japan. 1978 naar Irian Jaya Indonesië als docent. In 1990 overste. Woont sinds 2007 in het moederhuis.
Pater Adriaan Vlooswijk S.V.D.	1917-†2003	Professie 1930. Gewijd 1942. Studie in Rome. Van 1947 tot 1993 op Flores, Indonesië.
Pater Albertus Franciscus Vonk	1923-†1990	Aalmoezenier/kapelaan
Prof. W.G. van Vuuren	1829-†1887	
Pater Koos van Winden, kruisheer Padre Tiago.	1931-	Geprofest in 1952 en gewijd in 1957. In 1962 vertrokken naar Leopoldina in Brazilië. Van 1973-1999 in Belem PA. Sinds 2000 in S.Terezinha het Aartsbisdom Belo.
Mgr. Mr.drs. Ted Hoogenboom	1960-	Gewijd in 1999. Studeerde in Rome. In 2001 conrector Ariënskonvikt en rechter aan de kerkelijke rechtbank. Per 2008 benoemd tot Vicaris Generaal van het Aartsbisdom. In 2010 wordt hij tot hulpbisschop van het Aartsbisdom gewijd.

Religieuzen:

Broeder Marinus van Jaarsveld	1930-	Curaçao. Momenteel in het Klooster te Heino.
Zr. Quirina Bakker		
Beb Bierlaagh (leken miss.)	1930-	Pakistan van 1957-1964

Zr. Benedicta van Blokland		
Zr. Veronica van Blokland		
Zr. Heiberta van Blokland		
Zr. Marcelina (Johanna C) v. Blokland	1916-†2010	Professie 1942 bij de Zr.Franciscanessen van St.Lucia te Bennebroek.
Zr. Wilhelmina Bontje	1921-	Suriname
Zr. Concordia van Dalen		
Zr. Valentine Deijns		
Zr. Ma.Gaudentia Doesburg		
Zr. Ma. Rafaëlus Doesburg		
Zr. Lyda van Dijk	1952-	Denemarken
Zr. Odulfa (Antonia van Dijk)	1909-†1984	Professie 1945
Zr. Donualda van Dijk		
Zr. Gijsbertis van Dijk		
Zr. Josina van Dijk		
Zr. Lucia Marie Glissenaar (Onze Lieve Vrouw van Afrika)	1927-	Professie 1952. 1953 Tanzania; Mwanza-Bukambi; 1955 Sumve; 1963 terug in Sterksel; 1966 Ndala en 1979 Usongo tot 1991. Terug in Etten Leur.
Zr. Marthea van Jaarsveld		
Zr. Joantinie Kolschoten		
Zr. Gijsbertha van de Laan		
Zr. Marioba van Lint		
Zr. Maria Generosa (Anna Nederend)	1934-†1988	Professie 1961
Zr. Inviolata (Wilhelmina Nederend)	1937-†1989	Professie 1962
Zr. Quirina Oostrom		
Zr. Henria Rutges		
Zr. Joannita Scholman		
Zr. Concordia (Johanna Slot - Van Dalen)	1905-†1977	Voor de oorlog als leken missionaris met haar man in Brazilië gewerkt. Na het overlijden van haar man is zij teruggekeerd. In 1949 ingetreden en geprofest (België).
Zr. Theodora Slot (Mill Hill)	1931-	Professie 1957 in Engeland. 1966-1969 Sabah Maleisie. Van 1983-1993 in Ecuador. Tussendoor werkzaam geweest in het moederhuis in Engeland. In 2006 terug in Nederland.
Zr. Calista Vergeer		
Zr. Joanni Vosmeer		
Zr. Rufina van Wijk		
Zr. Bernulfus van Zuilen	1912-†1947	Professie 1936. Terug in 1945 uit Belgisch Congo

Oktober 2014.